

6. SINIF SOSYAL BİLGİLER 1. ÖĞRENME ALANI: BİRLİKTE YAŞAMAK KAVRAM SÖZLÜĞÜ

GRUP: İnsanların bir araya gelerek oluşturdukları birlikteliklere grup denir.

ROL: Grup ya da kurumlarda üzerimize düşen görevlere rol denir.

Örnek:

Okulda öğrenci; ailede çocuk, kardeş, abla, ağabey; okul takımında kaptan ya da kaleci olmak

Gruplar	Roller
Aile	Çocuk
	Kardeş
Akraba	Torun, yeğen, kuzen, hala, teyze, amca, dayı, babaanne, anneanne veya dede
Arkadaş	
Okul/sınıf	Öğrenci, nöbetçi, sınıf başkanı
Müzik	Solist, saz ustası, gitarist
Spor	Kaleci, oyuncu, pasör
Odak	Araştırmacı, proje koordinatörü, lider
Sivil toplum kuruluşu (STK)	Gönüllü
Meslek	Öğretmen, pilot, doktor, çiftçi, terzi, mühendis, veteriner

HAK: Kişinin bir şeyi yapabilme yetkisidir.

Örnek: Evde alınan kararlarda söz sahibi olmak, okulda ders görüp eğitim almak, mahallede arkadaşlarla oynamak vb.

SORUMLULUK: Grup içerisinde rolü olan bir kişinin yaptığı işlerin sonucunu üstlenmesine “sorumluluk” denir.

Örnek: Evde aileye ev işlerinde yardımcı olmak, okulda dersi dinleyip ödevleri yapmak, oyun oynarken oyun kurallarına uymak vb.

TÜRKİYE KÜLTÜR YOLU: Festivali, Türkiye Cumhuriyeti Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından 2021 yılından itibaren Türkiye'nin çeşitli illerinde düzenlenen festivallerdir. Bu festivallerde konser, tiyatro, sinema, sergi, geleneksel sanatlar, atölye çalışmaları, söyleşiler, çocuk etkinlikleri gibi programlarla kültürümüz yaşatılmakta ve tanıtılmaktadır.

MİLLÎ KÜLTÜR: Bir millete kimlik kazandıran, tarih boyunca meydana getirilmiş olan, o millete ait maddi ve manevi değerlerin bütünüdür.

Milli Kültür Unsurları

1- DİL: Milletler geçmişlerindeki tarihsel olayları, edebî eserleri ve bağlı oldukları gelenek-görenekleri kuşaktan kuşağa aktaran kültürel unsurdur.

Türkistan'da ilk yazılı kaynaklar olan **Orhun Abideleri** ve Türklerin İslam'ı kabul ettikten sonraki dönemlerde yazılan **Kutadgu-Bilig** incelendiği zaman Türk töresi **könilik (adalet)**, **tüzlük (eşitlik)**, **uzluk (iyilik- faydalılık)** ve **kişilik (insanlık ve hoşgörü)** başlıkları altında dört değerin işlendiği görülmektedir.

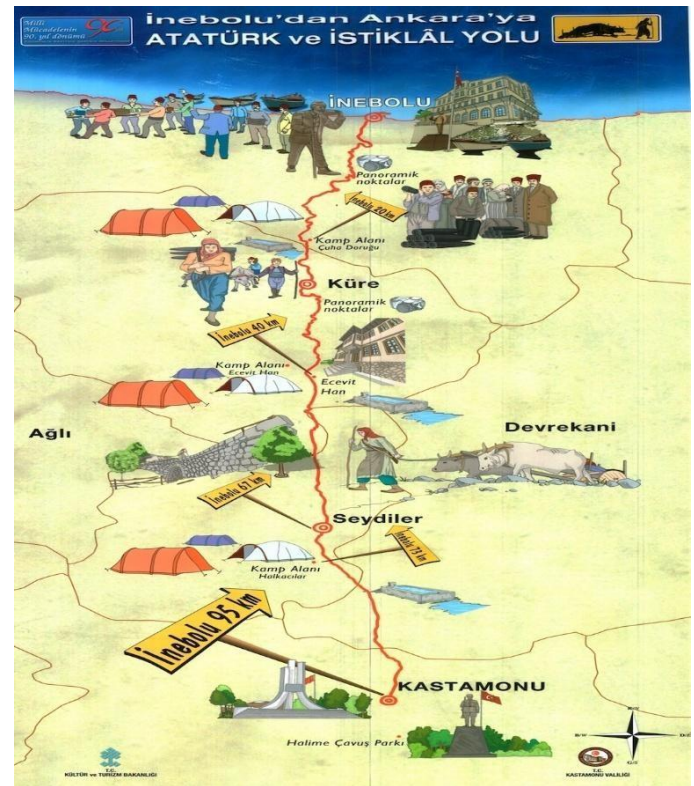
Hacivat-Karagöz Oyunu: Taklide ve karşılıklı konuşmaya dayanan, iki boyutlu tasvirlerle bir **perdede oynatılan gölge oyunudur**. 16. yüzyıldan bu yana, yani yaklaşık beş yüzyıldır bu topraklarda oynanmaktadır. Bu oyun, **millî kültürümüzün hem maddi hem manevi unsurlarını ve değerlerini yansıtır**.

2- DİN: insanların duygu ve düşüncelerini etkileyerek günlük hayatlarını ve yaşam tarzlarını şekillendiren kültür ögesidir.

3- TARİH: Toplumların yaşadığı olayları, yer, zaman ve sebep-sonuç ilişkileri içinde açıklayan kültürel unsurdur.

İSTİKLAL YOLU: Millî mücadelede lazım olan malzemelerin, Kastamonu halkının kahraman kadınları Şerife Bacı, Halime Çavuş, Necibe Nine tarafından Ankara'ya ulaştırılmıştır. Bu sebeple **İnebolu'dan Ankara'ya uzanan bu zorlu yola** İstiklal Yolu denmektedir.

4- SANAT: İnsanın oluşturduğu, becerisinin ve hayal gücünün ifadesi veya uygulamasıdır.

Sanat Dalları:

Hat (güzel yazı): Arap harfleri çevresinde oluşmuş **güzel yazı sanatıdır**.

Ebru: Su üzerine yağlı boya ile desen verilen ve bu desenlerin kâğıda geçirildiği el sanatıdır.

Minyatür: Osmanlı Devleti'nde öykü, olay ya da bilgilerin resim diliyle tasvir edilmesi sanatıdır.

Tezhip (süsleme): El yazması kitapların yapraklarında, hat metinlerinin kenarlarında ve minyatürlerde yüzyıllardır uygulanan geleneksel bir süsleme sanatıdır.

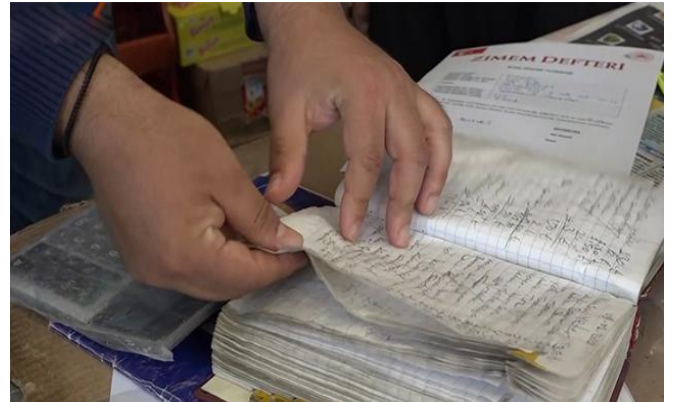
GELENEK: Bir toplumda ya da toplulukta eskiden beri saygıyla korunup kuşaktan kuşağa aktarılan, yaptırım gücüne sahip **kültürel kalıntılar, alışkanlıklar, bilgiler, töreler ve davranışlar (anane-örf)** dır.

GÖRENEK: Bir şeyi eskiden beri görüldüğü biçimde yapma alışkanlığı, âdetlerdir.

ZİMEM DEFTERİ: Osmanlı döneminde ekonomik durumu iyi olan kişilerin ramazan aylarında tanımadıkları mahalle bakkallarına giderek bakkaldaki borçluların tamamını veya bir kısmının defterden yırtılarak ödenmesidir.

NEVRUZ: Nevruz, millî kültürümüz içinde **birlik ve beraberliğin sembolü** olan önemli bir **kültür mirasımızdır. Türkistan ve Anadolu kültür coğrafyasında** konargöçer bir yaşam tarzıyla doğayla iç içe yaşayan insanımızın **baharın gelişini, toprağın uyanışını önemseyerek bugünü bir bayram sevinciyle kutlaması,** Nevruz'u günümüze kadar bir bayram olarak taşımıştır.

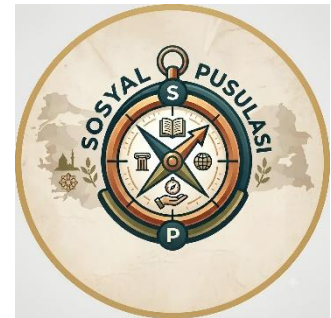
VAKIF: Osmanlı Dönemi'nde ecdadımızın, kendi kişisel imkânlarıyla ve hiçbir menfaat beklemeden **büyük küçük binlerce yaptığı hayır kurumlarıdır.**

Osmanlı Devleti'nde Kurulan Bazı Vakıflar		
Vakfın Adı	Kuruluş Alanı	Kuruluş Amacı
Hattab bin Mehmed	Bulaşıcı Hastalıkları Tedavi Vakfı	Cüzzam gibi bulaşıcı hastalığa yakalanıp evlerine mahkûm olanların tedavi edilmesi. Fakir ve miskinlerin cenaze ve defin masraflarının karşılanması
Sultan I. Ahmed Han Vakfı	İsrafi Önleyen Vakıf	Sofralardan artan yemeklerin çöpe atılmadan toplanıp yabani hayvanlara ve kuşlara verilmesi. Bu iş için insanlar görevlendirilmesi
İskenderzade Şemsüddin Hacı	Afet Sonrası Bakım ve Onarım Yapan Vakıf	Herhangi bir deprem ve yangın durumunda vakfiyede yazılı mescidin, mektebin ve diğer mekânların tamirinin özenle yapılması

TOPLUMSAL SORUN: İnsanlığın veya bir toplumun huzurunu, sağlığını veya bütünlüğünü tehdit eden, **bireylerin yaşam kalitesini düşüren ve sosyal adaleti zedeleyen problemlerdir.**

ÜLKEMİZDE ve DÜNYADAKİ TOPLUMSAL OLAYLAR		
S.NO	YAŞANAN YER	OLAY
1	Kuzey Afrika	Yangın, deprem, sel
2	Türkiye	Asrın felaketi (deprem)
3	Avrupa	Su güvenliği krizi, su kıtlığı riski
4	Türkiye	Plastik çöpler
5	Tüm dünya	Çevre kirliliği
6	Avrupa ve Türkiye	COVID-19 salgını

İSRAF: Bir kaynağın veya malzemenin gereksiz yere harcanması veya boşa gitmesi durumunu ifade eder. Bu kavram, değerli kaynakların **(su, gıda, çevre kirliliği, ekmek, elektrik) verimsiz veya gereksiz şekilde kullanılmasıyla** ilgili olabilir.

@sosyalpusulasi